

POSTANOWIENIE

Dnia 21 kwietnia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Andrzej Wróbel (przewodniczący)

SSN Zbigniew Hajn

SSN Halina Kiriło (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku J. S. Przedsiębiorstwa Budowlano i J. S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych o zasiłek chorobowy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 21 kwietnia 2011 r., zażalenia wnioskodawcy J. S. Przedsiębiorstwa Budowlano - Usługowego na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 lipca 2010 r.,

1. oddała zażalenie;

2. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego na rzecz adwokata M. L. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu zażaleniowym.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z dnia 23 lipca 2010 r. oddalił wniosek J. S. PBU o wyłączenie sędziów Sądu Okręgowego D. N., B. B., A. K., Z. J. i J. P.

W uzasadnieniu wniosku wnioskodawca podniósł zarzut braku bezstronności wskazanych sędziów i zaistnienia konfliktu interesów stron. Wnioskodawca utrzymywał, że stosunek osobisty sędziów wywołuje uzasadnione wątpliwości co do ich bezstronności. Zdaniem wnioskodawcy wskazani sędziowie w sposób zupełny nie reagują na stanowisko i wnioski dowodowe wnioskodawcy, nie wskazują motywów swojego postępowania przy podejmowaniu decyzji procesowych, a także nie uzasadniają swojego stanowiska ograniczając się do stwierdzeń ogólnikowych.

Sąd Okręgowy podkreślił, iż kodeks postępowania cywilnego przewiduje dwie kategorie przyczyn wyłączenia sędziego, z mocy ustawy albo na jego żądanie lub na wniosek strony postępowania i przeprowadził analizę dotyczącą przepisów regulujących wyżej wskazane zagadnienia. Przypomniał, iż zgodnie z art. 50 k.p.c. na stronie zgłaszającej wniosek spoczywa obowiązek konkretyzacji przyczyn wyłączenia sędziego oraz ich uprawdopodobnienia. Konkludując stwierdził, iż na podstawie podniesionych przez wnioskodawcę okoliczności, brak jest podstaw do przyjęcia, by zachodziła okoliczność mogąca wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziów, która w konsekwencji uzasadniałaby ich wyłączenie od rozpoznania sprawy. Okoliczności przytoczone we wniosku, składające się na stwierdzenia ogólnikowe, nie uzasadniają wyłączenia powołanych w nim sędziów, gdyż dotyczą one jedynie kwestii proceduralnych. Sąd Okręgowy podkreślił dalej, iż subiektywne przeświadczenie strony co do tego, że sędzia prowadzi proces z naruszeniem przepisów procesowych, a także okoliczność, iż sędzia prezentuje pogląd prawny niekorzystny dla strony, nie stanowi przesłanki żądania wyłączenia sędziego. Reasumując, zdaniem Sądu Okręgowego żadna z okoliczności powołanych przez wnioskodawcę nie stanowi uzasadnionej przyczyny wyłączenia sędziów w rozumieniu art. 49 k.p.c., a jego wniosek sprowadza się do polemiki z zasadnością podejmowanych przez sędziów zarządzeń i wydawanych przez Sąd postanowień oraz wyroków w sprawach prowadzonych z jego udziałem. Z tych też powodów, stwierdzając, że wniosek opiera się w istocie na odmiennej ocenie słuszności zapadłych w toczących się z jego udziałem orzeczeń, nie zachodzi

żadna z przesłanek wyłączenia sędziego, w następstwie czego Sąd Okręgowy wniosek oddalił.

Na powyższe postanowienie wnioskodawca złożył zażalenie, zarzucając naruszenie przepisów postępowania w postaci art. 49 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 1 i 2 k.p.c. przez błędne przyjęcie, że nie zachodzą przesłanki do wyłączenia z orzekania w postępowaniu apelacyjnym sędziów referentów wymienionych we wniosku o ich wyłączenie. Żalący się na podstawie art. 398⁴ pkt 4 k.p.c., powołując się na podniesione zarzuty zażalenia, wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia, uwzględnienie w całości wniosku skarżącego i wyłączenie sędziów Sądu Okręgowego Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych od rozpoznania sprawy z odwołania sprawy z wniosku skarżącego od wyroku Sądu Rejonowego, względnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej Instancji.

W uzasadnieniu żalący się wskazał, iż nie zgadza się z tezą, jakoby nie uprawdopodobnił przyczyn wyłączenia wskazanych sędziów. Zdaniem żalącego się Sąd Okręgowy niewłaściwie przyjął, że wniosek o wyłączenie sędziów oparty został na odmiennej od poglądu Sądu ocenie prawa. Jak dalej wywiódł, nie odwoływał się do analizy prawa prezentowanej przez sędziów ale zarzucał, że ocena dowodów nie wynika z logiki i nie jest poparta przepisami i dowodami. W kontekście art. 233 § 1 k.p.c. powoduje to, że wydane orzeczenie jest ostateczne, nie przysługuje od niego normalny środek odwoławczy i nie można zwalczać takiego orzeczenia w trybie odwoławczym. Wyżej wskazane okoliczności przesądzają zdaniem żalącego się o słuszności wniosku o wyłączenie z orzekania sędziów, co do których wnioskodawca zgłasza zarzut, braku bezstronności, tym samym braku zaufania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Odnosząc się do zarzutu dotyczącego wyłączenia sędziów, wskazać należy w pierwszej kolejności, iż prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd jest gwarantowane przez art. 45 ust. 1 Konstytucji. Przyjąć zatem wypada, iż prawo do wyłączenia sędziego jest konstytucyjną gwarancją prawa do bezstronnego sądu

(wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 lipca 2004 r., SK 19/02, OTK ZU nr 7/A/2006 poz. 67). W kodeksie postępowania cywilnego ustawodawca rozdzielił przyczyny wyłączenia sędziego dzieląc je na takie, gdy sędzia wyłączony jest z mocy ustawy i te, które powodują wyłączenie sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony. O ile przyczyny wyłączenia sędziego z mocy ustawy wymienione są enumeratywnie w art. 48 k.p.c., o tyle w odniesieniu do przyczyny uprawniających do wyłączenia przez sąd sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony nie zostały przez ustawodawcę wyszczególnione - przyczyny te ustawodawca określił w art. 49 k.p.c. wskazując, iż chodzi o sytuacje, gdy istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie.

Instytucja wyłączenia sędziego była kilkakrotnie przedmiotem rozważań Trybunału Konstytucyjnego, który podkreślał, że wyłączenie sędziego służyć ma m.in. realizacji zewnętrznych znamion niezawisłości sędziowskiej (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 grudnia 2005 r., SK 53/04, OTK-A 2005/11/134). Nakaz zachowania zewnętrznych znamion niezawisłości dowodzi, że ważne jest nie tylko to, by sędzia orzekający w sprawie zachowywał się zawsze rzeczywiście zgodnie ze standardami niezawisłości i bezstronności, lecz także by w ocenie zewnętrznej zachowanie sędziego odpowiadało takim standardom. Reguły wyłączenia sędziego służą bowiem budowie społecznego zaufania do wymiary sprawiedliwości (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 lipca 2004 r., SK 19/02, OTK ZU 7/A/2006, poz. 67). Trybunał Konstytucyjny uznawał, że naruszenie obowiązku bezstronności stanowi szczególnie drastyczną postać sprzeniewierzenia się obowiązkom, jakie łączą się z zasadą niezawisłości (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 czerwca, SK 3/98). W konsekwencji sąd obowiązany jest zapewnić stronom postępowania realną możliwość urzeczywistnienia prawa do sądu. Również Sąd Najwyższy niejednokrotnie podkreślał, że orzeczenie o wyłączeniu sędziego staje się niezbędne, gdy strona ma chociażby subiektywną ale uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 października 1993 r., I CO 37/93, LEX nr 78451).

Przenosząc powyższe rozważania na płaszczyznę niniejszego sporu należy stwierdzić, że wszystkie istotne aspekty sprawy znalazły się w polu widzenia Sądu

Okręgowego. Jak zauważył Sąd Najwyższy we wcześniejszym orzecznictwie, hipotezie art. 49 k.p.c. odpowiada taka sytuacja, w której strona wykaże istnienie okoliczności uzasadniających wątpliwości co do bezstronności sędziego. Samo przeświadczenie strony co do tego, że sędzia prowadzi proces wadliwie, nie jest przesłanką do żądania wyłączenia sędziego. Strona może zwalczać wadliwe orzeczenie wydawane przez sąd przy pomocy środków odwoławczych. Nie może natomiast, poprzez składanie nieuzasadnionego wniosku o wyłączenie sędziego, wpływać na skład sądu rozpoznającego sprawę (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2010 r., II PK 344/09, LEX nr 603421). Argumentacja żalącego się, iż ocena Sądu Okręgowego stanu faktycznego sprawy nie wynika z logiki i nie jest poparta przepisami oraz dowodami, nie daje podstaw do wyłączenia sędziów wskazanych we wniosku. Okoliczność, że sędzia reprezentuje pogląd prawny niekorzystny dla strony, nie uzasadnia wyłączenia go od rozpoznania sprawy z mocy art. 49 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 1976 r., II CZ 8/76, LEX nr 7802). Zarzuty godzące w dokonaną przez sąd I instancji ocenę zebranego materiału dowodowego mogą być przedmiotem środków odwoławczych. Nie mogą natomiast być uważane za samodzielną podstawę wniosku o wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 1975 r., I CZ 170/74, LEX nr 7651).

Wobec bezzasadności zarzutów skarżącego, Sąd Najwyższy z mocy art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 orzekł o oddaleniu zażalenia, zaś o kosztach postępowania zażaleniowego rozstrzygnął stosownie do § 19 pkt 1 w związku z § 13 ust. 2 pkt 2 w związku z § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.).